

Plan van Aanpak 2026 **Stichting Moestuin de Haar**

versie 19 januari 2026

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
1. Natuur, Milieu en Duurzaamheid.....	6
2. Cultuur en Historie	10
3. Mens, Zorg en Maatschappij.....	11
4. Financiering projecten 2026.....	12
Bijlage Realisatie projecten vanuit PVA 2025.....	13
<i>Kwaliteitsonderwijs – SDG 4.....</i>	<i>13</i>
<i>Industrie, Innovatie en Infrastructuur – SDG 9.....</i>	<i>13</i>
<i>Duurzame steden en gemeenschappen – SDG 11.....</i>	<i>14</i>
<i>Klimaatactie – SDG 13.....</i>	<i>16</i>
<i>Leven op het land – SDG 15.....</i>	<i>16</i>

Foto voorpagina: Gerard Hof

Inleiding

Bij de start van het seizoen, februari 2025, heeft de stichting Moestuin de Haar, samen met de VOF Zelfoogsttuin de Haar, gedroomd over de verdere toekomst van de tuin. Met de benen op tafel eens praten over wat er in de toekomst mogelijk zou zijn, wat we er nog meer zouden willen realiseren.

Het idee om te dromen over de toekomst ontstond al in de zomer van 2024. Zonder belemmering van geld, tijd of mensen komen er vaak mooie ideeën op tafel.

Al vanaf de start van de tuin was er het plan om het oostelijke grasland, naast de moestuin en bekend als de 'paardenweide', op de lange termijn aan de moestuin toe te voegen. Dat was afhankelijk van een aantal externe factoren. In het tweede kwartaal 2024 gaf Natuurmonumenten aan dat deze optie reëel werd. Natuurmonumenten deed het verzoek aan de stichting om een plan op te stellen als de 'paardenweide' inderdaad aan de tuin toegevoegd zou zijn. Natuurmonumenten gaf aan dat graag te willen bespreken na de zomer van 2025.

Als basis is het bestaande Schetsadvies uit 2019 voor de Moestuin gebruikt, waarop de huidige tuin is gebaseerd. Hierop voortbordurend, de basis is in orde, hebben we een plan geschreven genaamd "Doorontwikkeling Schetsadvies". Het plan over de doorontwikkeling hebben wij inmiddels meerdere keren besproken met Natuurmonumenten.

Natuurmonumenten is enthousiast over ons plan voor de paardenweide. Er waren ook enkele opmerkingen, die nemen we mee in de verdere uitwerking van het plan.

Vanuit het plan Doorontwikkeling Schetsadvies komen dan ook de eerste onderwerpen voor het Plan van Aanpak 2026 (PvA 2026). Dit neemt niet weg dat de grotere, financiële, plannen eerst financieel nog verder uitgezocht moeten worden. De stichting gaat hiervoor een aanvraag doen bij een fonds of organisatie om daarbij ondersteuning te krijgen.

Leeswijzer: Net als in het PvA van het voorgaande jaar leest u in het PvA 2026 in de eerste drie hoofdstukken onze plannen.

Ingedeeld volgens de SDG's, de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties. Deze indeling hanteren we sinds 2023 ook voor onze registratie bij de Social Handprint. De plannen om de tuin een stap verder te helpen toetsen we dan ook op de positieve bijdrage aan de SDG's. In het vierde hoofdstuk geven we een financiële inschatting van onze plannen.

In de Bijlage "Gerealiseerde Projecten vanuit PVA 2025" vindt u een beschrijving van de plannen, die we gerealiseerd hebben in 2025. Niet onbelangrijk want dat is het fundament, waarop we in 2026 de tuin verder uitbouwen.

We willen dan ook niet onvermeld laten dat diverse fondsen, stichtingen en andere subsidiemogelijkheden in de afgelopen jaren hebben gezorgd dat Moestuin de Haar het huidige voorzieningenniveau heeft kunnen bereiken. We ontwikkelen de tuin samen met

bijdragen van lokale, regionale, landelijke en Europese supporters van de tuin. Onze bijzondere dank gaat uit naar Natuurmonumenten die tot nu toe het meest onzichtbaar (zo vanzelfsprekend immer aanwezig) en toch het meest essentiële deel beschikbaar stelt via een meerjarig pachtcontract, namelijk, de grond onder onze voeten als basis voor de tuin.

We wensen u veel leesplezier en hopen u enthousiast te krijgen voor onze plannen. Uw reactie zien we graag tegemoet.

Stichting Moestuin de Haar
Henk Klein Gunnewiek Voorzitter
Annabelle van Roosmalen Secretaris
Ed Hofstra Penningmeester
André van Dijk
Rob van Uden

Foto: Gerard Hof

Moestuin de Haar heeft in de afgelopen jaren voor de uitvoering van de plannen van aanpak een financiële bijdrage ontvangen vanuit de regio, landelijk en uit Europa. Hieronder kunt u zien wie ons gesteund hebben in de realisatie van onze plannen.

Regionale steun aan Moestuin de Haar

Landelijke steun aan Moestuin de Haar

Europese steun aan Moestuin de Haar

Naast de ontvangen steun vanuit Leader POP3 Weidse Veenweiden heeft Moestuin de Haar daar ook de Leader Periodeprijs gewonnen voor de periode 2016-2022. De Europese Leader subsidie was een samenwerkingsverband met de Provincie Utrecht en de Gemeente Utrecht.

1. Natuur, Milieu en Duurzaamheid

Verbeteren en verfraaien van de entree

De tuinders willen de entree aantrekkelijker, overzichtelijker en praktischer hebben.

De start hiervoor is al in het PvA2025 hiervoor gemaakt. In 2025 hebben we ons vooral geconcentreerd op het beheersen van het regenwater in het entree gebied. Diverse maatregelen hebben ertoe geleid dat het entreegebied veel minder modderig, en daarmee beter toegankelijk, was in de herfst van 2025. We hebben ook meer kennis gekregen over de (onder)waterstromen van het entreegebied en de omliggende stukken land van de burens en de wadi. Maar voor de bezoekers is er nog geen structureel verbeterde toegankelijkheid.

Daarom gaan we in 2026 verder met de realisatie van het project 'Van Toegang tot Entree'. De uitvoering is in samenwerking met de tuinders.

Het gaat in ieder geval om:

- Het verder reduceren van de wateroverlast. In 2025 is er een eerste aanzet gedaan, met succes. Het verder verbeteren is een doel in 2026.
- Het vernieuwen van het informatiebord bij het toegangshek met een duidelijk herkenbaar tuindersdeel en stichtingsdeel. Het huidige bord was een tijdelijke oplossing. Een nieuw bord moet permanent zijn en aansluiten bij de inrichtingsstijl van de moestuin.
- Een duidelijke permanente plattegrond naast het oogstbord.
- Een praktisch en aantrekkelijk rek voor folders.
- Een vlag of andere aanduiding dat de moestuin open is voor oogstdeelnemers of bezoekers. De vlag is dan ook te benutten bij evenementen die we zelf organiseren of waar we aan deelnemen. Dit kan ook bijdragen aan onze naamsbekendheid.
- De palletbakken die in 2024 aangeschaft zijn vullen met kruiden die van schaduw houden. Deze worden aan de linkerkant in de schaduw geplaatst.
- Het partnerbord zichtbaarder maken en dan passend in het geheel van de entree.
- Het duidelijk markeren van de ingang van de bloementuin.
- Het uitbreiden van de halfopen verharding bij het toegangshek, die voor de aanvoer van goederen en als parkeerplaats van de tuinders is aangebracht. In de praktijk blijkt dat wat eerder aangelegd te smal is. Er wordt regelmatig naast gereden waardoor modderige gaten ontstaan. Met het uitbreiden van de halfopen verharding is het ook mogelijk voor minder-validen om zelfstandig de tuin op te komen.

Noordzijde Moestuin de Haar

De eerste plannen hiervoor waren ook al in het PvA 2025 aanwezig en zijn samengevoegd in het project Drieluik aan de Noordzijde. Hier is ook een eerste aanzet geweest maar dient het nog verder afgerond te worden.

In de Doorontwikkeling Schetsadvies is de ontwikkeling van het noordelijke deel van de tuin ook meegenomen. Het eerdere vlekkenplan is daarin een slag dieper uitgewerkt. De onderstaande drie onderdelen willen we graag verder realiseren in 2026.

Paddenpoel

De paddenpoel is onderdeel van het project Drieluik aan de Noordzijde. In 2025 heeft een van de stagiaires een document opgeleverd over hoe je een paddenpoel aanlegt, wat ervoor nodig is en of je vergunning plichtig bent.

Vanuit onze wens om de biodiversiteit op de tuin te vergroten is al wel vastgesteld dat we graag een paddenpoel willen realiseren. Een paddenpoel gaat de moestuin namelijk in twee richtingen helpen. Enerzijds helpt het bij het opvangen van water en anderzijds helpt het bij het verminderen van de slakken op de tuin. Kikkers en padden eten de slakken op wat tot effect heeft dat er minder vraat aan de teelt is.

Inmiddels is duidelijk dat we een vergunning van de Gemeente Utrecht nodig hebben vanwege de diepte van de poel, meer dan 30 centimeter, en het feit dat we op een plek met archeologisch waardevolle grond willen gaan graven.

Daarnaast heeft een paddenpoel regelmatig klein onderhoud nodig. Als je stopt na de aanleg slijt de poel langzaam dicht en verliest het zijn functie. Na enkele jaren vraagt een paddenpoel daarnaast groot onderhoud. Inzage in deze kosten is noodzakelijk om een goed financieel onderbouwd besluit te kunnen nemen over de aanleg. De verwachting is dat in het tweede kwartaal van 2026 een goed onderbouwde keuze te maken is. Afhankelijk van de uitkomst komt er wel of geen vervolg, op zijn vroegst na de zomer van 2026.

Integratie muurkas

De muurkas die we vorig jaar weer in ere herstelde, vervult inmiddels een functie op de moestuin. Zo wordt er in het vroege voorjaar al plantgoed opgekweekt en de Frankenthaler druiven zijn inmiddels aangeplant. Er is een vrijwilliger die zich over het begeleiden van de groei van de ranken ontfermt.

Met de eventmanager van het kasteel is al gesproken over het knippen van de eerste druiventros met het gouden schaartje, dat hier eerder voor werd gebruikt door de bewoners van het kasteel. Hoe mooi zou het zijn als het knippen van de eerste druiventros in de lijn van de culturele historie weer gedaan zou kunnen worden door iemand van de familie van Zuylen. Levende geschiedenis op Moestuin de Haar.

Bankjes en beplanting

Zitbankjes buiten, eventuele beplanting en praktische aankleding binnen in het ontvangstgedeelte van de muurkas. Dat zijn de eerste concrete doelen die nog openstaan vanuit 2025.

Daarnaast willen we in de omgeving van de muurkas mooie rustplekken creëren, waar oogstaandeelhouders en andere bezoekers kunnen neerstrijken en genieten van het uitzicht op de muurkas en de rest van de tuin.

Bovenstaande plannen dragen bij aan SDG 15.

Opkweek in eigen hand

Begin november 2025 kwam het nieuws naar buiten dat Jongerius uit Houten zijn activiteiten staakt. Jongerius is de leverancier van biologisch plantgoed, ook voor Moestuin de Haar. Maar liefst 80% van de Nederlandse biologische markt werd door Jongerius voorzien van plantgoed, het wegvallen hiervan heeft grote impact op onze en andere tuinen.

De tuinders zijn met andere CSA tuinen, leveranciers in het buitenland en andere partijen gaan kijken naar de mogelijkheden. Na weken van afstemmen en overleggen is de keuze gemaakt om te gaan voor eigen opkweek. Voordeel was dat hier in 2025 al ervaring mee is opgedaan in de muurkas.

In 2026 schaffen de tuinders nog wel het plantgoed voor de vruchtgewassen zoals tomaten en komkommers aan. Maar in 2027 willen de tuinders volledig zelfstandig zijn. Mooi om te zien hoe de tuinders van deze 'catastrofe' een kans hebben gemaakt en doorpakken.

Als stichting juichen we dit toe en gaan de extra benodigde middelen aanschaffen om deze stap mogelijk te maken. Dat betekent de aanschaf van een warmtetafel, grote kiemkast en een horecakoelkast. Maar ook een eb- en vloedtafel voorzien van overkapping. In 2026 is het nog bij het tuinhuis en in de muurkas. Door in 2026 stroom aan te leggen naar de muurkas kan in 2027 het proces voor opkweken geheel in de muurkas plaatsvinden.

Bovenstaande plannen dragen bij aan SDG 12.

Berekening op hoogte

In de tunnelkassen is de berekening nu perfect voor de hoofdteelt (tomaten, komkommers, aubergine, paprika, peper en meloen), maar voor de voorteelt en de nateelt zijn de huidige druppelslangen op de grond niet toereikend. De tuinders willen graag een aanvullend systeem hebben dat bestaat uit een aantal slangen die je in de kas ophangt om zo van bovenaf de hele kas water te geven om zo alle sla, andijvie, koolrabi en overige gewassen in de voor- en nateelt van water te voorzien.

Oostelijk deel

Met de uitbreidingsplannen van de tuin, beschreven in Doorontwikkeling Schetsadvies, zijn er een aantal zaken nodig voordat verdere ontwikkeling daar mogelijk is.

Afrastering

Met het uitbreiden van de tuin in oostelijke richting dient de afrastering verplaatst te worden naar de nieuwe grenzen van de moestuin. Een deel is te hergebruiken maar het aantal strekkende meters aan afrastering neemt toe. Daarnaast is de verwachting dat niet alle palen te hergebruiken zijn. Een deel komt ook niet heel uit de grond en moet vervangen worden.

Groene schuur

Op het oostelijke deel staat een groene schuur die we dan gebruiksklaar willen maken. Als die beschikbaar komt zijn de volgende zaken op korte termijn nodig:

- Onderhoud:
 - Het schilderen van de buitenzijde omdat we zien dat de verf er al afbladdert. Af te stemmen met Natuurmonumenten als eigenaar van de schuur.
- Geschikt maken voor gebruik:
 - Het plaatsen van een werkbank en panelen voor de gereedschappen.
 - Het maken van een ondersteuning voor de te koppelen onderdelen van de trekker.
 - Het plaatsen van rekken voor de opslag van teeltbenodigdheden.

- Het bevestigen van een ophangstelsel voor zeilen en doeken om te drogen.

Met het verder in gebruik nemen komen we vast nog andere zaken tegen die we nu niet voorzien. Maar dat kan dan in een volgend Plan van Aanpak in 2027 of later.

Inrichting expeditie

Met de komst van het oostelijke deel komt er ook een extra toegang naar de tuin beschikbaar. Een poort in de tuinmuur bij de noord-oostelijke uithoek van de tuin. Dat is een ideale plek voor het laten leveren van goederen, houtsnippers en compost. Daarvoor is het nodig om een expeditie plek in te richten met bestrating en ommuurde 'stortvakken' voor de levering van compost, houtsnippers en dergelijke.

Onderzoek

Bovenstaande onderwerpen in het oostelijk deel zijn direct te realiseren en te benutten. Het plaatsen van een nieuw multifunctioneel gebouw en alle verdere ontwikkelingen in het oostelijk deel van de tuin vragen om verder onderzoek. Wat zijn de mogelijkheden precies, wat mag er gebouwd worden, wat gaat dat kosten en ook hoe doe je het beheer en wat kost dat in de toekomst?

Zo krijgen we inzicht in de stappen die we de komende vijf tot tien jaar gaan zetten om de tuin tot zijn volle bloei te laten komen.

Bovenstaande plannen dragen bij aan SDG 9.

2. Cultuur en Historie

Werkgroep Cultuurhistorie

We willen graag een werkgroep Cultuurhistorie oprichten, onder de vlag van de stichting, zodat we met hen kunnen onderzoeken hoe we meer aandacht kunnen besteden aan dit onderwerp op de moestuin. Hopelijk zijn er (nieuwe) vrijwilligers die hier mee aan de slag willen, dat was al de vraag in 2025. We hopen dat het dit jaar op te starten is en willen dan kijken met hen wat we nog meer op de moestuin kunnen aanbieden aan sociaal cultureel historische kennis over de plek die de moestuin inneemt in Haarzuilens en ver daarbuiten. Het mede realiseren van de zelfrondeleiding, zeker op de inhoud, is een van de eerste vragen die we aan de werkgroep willen stellen.

Zelfrondeleiding

De zelfrondeleiding afronden en uitbreiden met QR-codes is in 2025 niet gerealiseerd. Dit schuift door naar 2026. Met medewerking van de te starten werkgroep Cultuurhistorie hopen we het in 2026 wel te realiseren.

Bovenstaande plannen dragen bij aan SDG 11.

3. Mens, Zorg en Maatschappij

Schaduwdoek Midentuin

De tuinders gebruiken losse parasols bij schoolbezoek op warme dagen maar die zijn verre van handig. Ze waaien om, geven eigenlijk te weinig schaduw. Om ook hier een verbetering door te voeren willen we graag een groot schaduwdoek aanbrengen bij de picknickbanken. Zo kunnen leerlingen en bezoekers beschermd tegen de felle zon aan de slag en genieten van de moestuin.

Herkenbare teelt

Op Moestuin de Haar hebben we ook een aantal bijzondere gewassen groeien. De vergeten groenten¹ bijvoorbeeld maar ook groente die vroeger op het kasteel werd gegeten. Om daar de aandacht op te vestigen bij bezoekers en oogsters willen we beginnen met een vijftal te plaatsen bordjes bij het bed waarin deze gewassen staan. Als voorbeeld en ter inspiratie een bordje wat op een andere tuin is gefotografeerd. In samenwerking met de werkgroep Cultuurhistorie en de het Kasteel kunnen we dan verhalen op de tuin laten lezen.

Bovenstaande plannen dragen bij aan SDG 4.

Vergroten aantal donaties en Partners

De plannen en het onderhouden van de huidige spullen vragen om financiële middelen. Het is onze opdracht daar via fondsenwerving aan te komen. We komen met Moestuin de Haar meer in de fase waarin we de eigen broek moeten ophouden omdat het niet meer gaat om startinvesteringen maar om bijvoorbeeld de verzekeringen en het onderhoud van de middelen die nu tot onze beschikking zijn.

Stichting Moestuin de Haar is een ANBI-stichting. Dit willen we bij de mensen die enthousiast zijn over de tuin meer duidelijk maken. Zo hopen we meer of omvangrijkere donaties te krijgen van mensen die zich of voor langere periodes aan ons willen binden, of voor een groter bedrag. Door het opstellen van een overeenkomst en vijf jaar doneren en onze ANBI-status is hier voor de donateur een belastingvoordeel te behalen.

Maar nog wenselijker is het om partners aan ons te binden als stichting waar we een wederzijdse uitwisseling mee hebben. De jaarlijkse geldelijke bijdrage van de Partners helpt. De werving hiervan is opgepakt sinds oktober 2025 en blijft aandacht vragen. Hulp bij het zoeken naar partners is gewenst.

Voor 2026 is dit een belangrijk focuspunt dus om te zorgen dat Stichting Moestuin de Haar ook financieel gezond blijft en de goede resultaten van de afgelopen jaren kan continueren.

Bovenstaande plannen dragen bij aan SDG 17.

¹ Zie hiervoor ook de [Oranje lijst](#).

4. Financiering projecten 2026

De stichting heeft jaarlijks vaste kosten, zoals onderhoud, verzekering, OZB, pacht en klusmaterialen, die zij wil financieren vanuit de donaties en Partners. Jaarlijks is er een behoefte aan €8.000,- tot €10.000,-. We zijn blij met de eerste partners van 2026 die u hieronder ziet.

Projecten

Hieronder volgt een overzicht van de onderwerpen die zijn genoemd in dit Plan van Aanpak met de daarvoor begrote bedragen. Op het moment dat er een fonds of subsidieverstrekker nodig is voor de financiering wordt er een projectplan voor geschreven.

We hebben het afgelopen jaar ervaren dat hierbij meerdere SDG's samen komen waarbij het goed beschrijven van wat we willen met het project en wat dat oplevert positief wordt ontvangen. Verder concretiseren van de plannen kan soms ook pas als we verder in de tijd zijn.

Project van Toegang tot Entree	€	3.500,-
- Informatiebord		
- Halfopen verharding en dergelijke		
Project Drieluik aan de Noordzijde	€	8.000,-
- Paddenpoel		
- Ontvangstplek buiten en dergelijke		
Project Opkweek in eigen hand	€	1.950,-
- Warmtetafel, kiemkast en koelkast		
- Tijdelijke stroomaansluiting muurkas		
- Vaste stroomaansluiting muurkas		
Berekening op hoogte in de tunnelkassen	€	1.000,-
Afrastering Oostelijk deel	€	2.000,-
Groene schuur	€	5.000,-
Inrichting Expeditie	€	25.000,-
Onderzoek Doorontwikkeling Schetsadvies	€	10.000,-
Schaduwdoek Middentuin	€	1.250,-
Herkenbare teelt	€	250,-
Totaal	€	57.950,-

Fondsenwerving

Voor de onderwerpen in het Plan van Aanpak wordt een projectplan geschreven. Zeker op het moment dat een financiële bijdrage nodig is. In korte projectplannen staat wat er gerealiseerd gaat worden en waarom, gevolgd door een financiële paragraaf. Een projectplan komt dan in de bestuursvergadering. Na goedkeuring gaat er gezocht worden naar de financiering. Als de financiering aanwezig of toegezegd is kan het project gestart worden.

Bijlage Realisatie projecten vanuit PvA 2025

Zoals in het eerdere deel van dit Plan van Aanpak te lezen is waren er ontwikkelingen die om een beschrijving van de doorontwikkeling van de moestuin vroegen. Energie en tijd die nodig zijn om een Plan van Aanpak volledig op te pakken was er dus niet. Maar we willen ook hier niet onbenoemd laten dat het document Doorontwikkeling Schetsadvies gemaakt is waar de ontwikkeling van Moestuin de Haar voor de komende vijf tot tien jaar in beschreven is. Een ambitieus plan waar we met zijn allen veel zin in hebben en wat begint met de grond.

Voor de uitbreiding van de moestuin met de 'paardenweide' dient de pachtovereenkomst met Natuurmonumenten aangepast te worden. In 2025 is de bestaande pachtovereenkomst met Natuurmonumenten met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2024 voor 15 jaar verlengd tot 1 januari 2039. Het oostelijk deel van de tuin wil Natuurmonumenten graag toevoegen aan deze bestaande pachtovereenkomst.

Voor de muurkas is met Natuurmonumenten begin 2025 een afhankelijk recht van opstal gevestigd via de notaris, in duur gelijk oplopend met de pachtovereenkomst.

En zoals het op de tuin gaat, sommige zaken gaan dan plots toch door. En zo is er toch ook nog het nodige wel gerealiseerd als je dan zo aan het einde van het jaar terugkijkt. Hieronder kunt u lezen wat er is gedaan en hoe dat bijdraagt aan de SDG's.

Kwaliteitsonderwijs – SDG 4

Herkenbare teelt

Om bij bezoekers en oogsters meer kennis over de teelt te brengen is er gestart met het aanbrengen van kleine informatieborden bij de bedden in een teeltvak. De link maken met de verhalen van het kasteel is nog niet verder uitgewerkt maar gaat volgen.

Industrie, Innovatie en Infrastructuur – SDG 9

Verbeteren en verfraaien van de entree

Het informatiebord net voor de entree van de tuin was hard aan vernieuwing toe. Het oude bord was een tijdelijke oplossing en is nu weer met een tijdelijk bord vervangen. Het nieuwe bord moet permanent zijn en aansluiten bij de inrichtingsstijl van de moestuin en de rest van de entree. Dit project is verder doorgeschoven naar 2026.

Definitieve trekkerstalling

Het doel was om in 2025 de definitieve stalling te realiseren. Vanuit de ontwikkelingen rondom de tuin en de uitbreiding ervan leek dit haalbaar in 2025. Helaas zijn we ingehaald door de tijd en is dat nog niet gelukt. Bij het schrijven van dit document is het overleg met Natuurmonumenten volop gaande over het in gebruik nemen van het oostelijke deel naast de tuin en de daar aanwezige schuur.

Integreren Muurkas

In 2025 is de muurkas als kraamkamer voor de tuin goed benut. Om de eigen opkweek een goede overgang te laten maken vanuit de muurkas naar de volle grond is er een

afhardplek gebouwd door het klusteam. Deze afhardplek staat naast de muurkas voor de tuinmuur, slechts enkele stappen en het plantgoed kan naar buiten om vervolgens zijn weg in de tuin te vinden.

Voor de inrichting is er ook een stap gezet, de druivenplanten zijn geplant en groeien inmiddels goed naar binnen. Voor de ontvangst in de muurkas maken we gebruik van aanwezige tafels en banken.

Buiten kunnen bezoekers zich lekker laten verwennen in de zon op het aanwezige bankje. Zo zijn er onderdelen van de integratie van de muurkas af maar staan er ook nog wensen open die doorgeschoven zijn naar 2026.

Schoon gereedschap

In de eerste vijf jaar van ons bestaan hebben we groei doorgemaakt op vele fronten. Zo ook de hoeveelheid elektrisch en mechanische gereedschap. Het schoonhouden daarvan vraagt om meer dan alleen een borstel en wat water. Wij werken in kleigrond en daarom is in 2025 een hogedrukreiniger aangeschaft.

Grondresten verwijderen en het gereedschap grondig schoonmaken is nu veel gemakkelijker geworden. Al is het wel opletten; want met hoge druk vliegt de aarde ook alle kanten op

Zonnestroom

Jaarlijks gebruiken we stroom, aangeleverd via Emmaus. In de zonnige periodes is dat volledig zonnestroom van de grote hoeveelheid zonnepanelen die er op de daken ligt. We zijn blij met Emmaus als goed buur en leverancier van onze stroom.

Jachthut en opslag

Vanaf de start van Moestuin de Haar is de jachthut in gebruik. Voor de eerste harken, de eerste kopjes koffie en zo veel meer. Natuurmonumenten heeft ons benaderd over het gebruik en de wijze waarop dit was geregeld. Voor de tuin kwam het daarom tot een keuze over 'hoe verder?'.
Besloten is om met de komst van het oostelijk deel van de tuin geen gebruik meer te gaan maken van de jachthut. De beschikbaarheid van de jachthut verviel voor de zomer van 2025. In combinatie met de komst van de trekker ontstond er een tijdelijk opslagprobleem dat is opgelost met de komst van twee schafketen.

Het is qua opslag van gereedschap en overige tuin gerelateerde teeltbenodigdheden daardoor wel een 'rommelig jaar' in 2025. We hopen dan ook in 2026 dat daar weer rust komt.

Het is qua opslag van gereedschap en overige tuin gerelateerde teeltbenodigdheden daardoor wel een 'rommelig jaar' in 2025. We hopen dan ook in 2026 dat daar weer rust komt.

Duurzame steden en gemeenschappen – SDG 11

Markering teeltbedden en teeltvakken

De gewenste uniformiteit in de oogstvlaggen is er gekomen, de rode vlaggen markeren vanaf 2025 de plek waar de oogsters terecht kunnen.

Voor de teeltvakken B en F wilden we een extra bordje plaatsen, de aanschaf is gedaan. Echter hebben de bordjes eerst wat liefde nodig om weer te kunnen stralen op de tuin, dat gaat in 2026 gebeuren.

Op de hoeken van de middentuin zijn de metalen buizen geplaatst om van daaruit de hele tuin uit te kunnen meten.

Een van de stagiaires heeft een handleiding gemaakt hoe je dat kunt doen. Dit is nodig omdat grasranden

en teeltbedden in het gebruik soms een beetje opschuiven. Met de aanwezige buizen en handleiding is dit dan na een aantal jaar weer te corrigeren.

Vrijwilliger voor één dag

In 2024 waren er de eerste drie bedrijven die met een groep medewerkers op de tuin kwamen als vrijwilliger voor één dag. In 2025 is dit programma succesvol voortgezet. Daarnaast zijn er ook bedrijfsbijeenkomsten mogelijk geworden waarbij je als team werkt en leert, want tussen werken op kantoor als team en hoe de natuur werkt op de tuin zijn mooie verbanden te leggen. Zo verbindt de tuin ook met (vrijwilligers)werk.

Verbinding met Kasteel de Haar

De band met het kasteel is in 2025 versterkt door bezoek en levering van producten uit de moestuin.

Bezoek vanuit het kasteel

Met kasteel de Haar is de samenwerking gestart en maandelijks gaat de historische tuinpoort open. Parkrondleidingen van het kasteel gaan dan op de zondag ook over de moestuin.

Vrijwilligers van het kasteel leiden dan de groepen rond op de tuin met verhalen van het verleden en het heden.

Producten uit de moestuin

In 2025 is gestart met het leveren van producten vanuit de tuin aan restaurant De Laverie, van het kasteel. Zo krijgt de tuin weer een aandeel in zijn historische functie, productie voor de bezoekers van Kasteel de Haar. Zo zijn er meer dan 10.000 glazen limonadesiroop geschonken met citroenverbena uit de moestuin.

Dus waar vroeger alleen de gasten van de baron in de bezoekers in de septembermaanden genoten van de moestuin bij het kasteel is dat nu voor de bezoekers door het jaar heen.

Verbinding met het dorp

De gemeenschap van het dorp Haarzuilens is goed vertegenwoordigd op vele fronten. Hoor de Haar is de vereniging waarin alle verschillende organisaties samenwerken om als dorp je stem te laten horen.

De vergaderingen hiervan bezoeken we en de nieuwsbrief is voor ons ook een kanaal om informatie te delen.

Daarnaast is een aantal inwoners van het dorp al enkele jaren oogstdeelnemer van de tuin.

Verbinding met de omgeving

Door de vele activiteiten van de tuinders op het gebied van de educatie is de tuin bekend in de omgeving. Daarbij helpen de tuinders in het realiseren van de doelen van de stichting. Voor het tweede jaar op rij heeft de tuin ook meegewerkt aan de 'Oogst van Leidsche Rijn'. Een markt, georganiseerd door Corporatie Oogst van Leidsche Rijn, waarin lokale producenten zich presenteren en producten verkopen. Daar merken we ook dat onze (naams)bekendheid nog te vergroten is.

Klimaatactie – SDG 13

Klimaat adaptieve maatregelen bij de entree

Oplossing ontwerpen voor wateroverlast, dit was één van de bullets in het PVA 2025. In de tijden van veel regen is gebleken dat bij de entree van de tuin wateroverlast als eerste merkbaar is, omdat het een van de laagste plekken is. Maar in 2025 was er veel mooi weer en daarom is er bij droogte actie ondernomen in de wadi tussen Emmaus en de tuin. De dichtgeslibde wadi is voor een deel weer open gegraven, mede op advies van de tuinbaas van het kasteel.

Aansluitend is er vanaf het pad bij de entree een kleine wadi gemaakt in het gras die naar de groenstrook leidt. Vanaf de eerste hevigere regenval is er een klein gootje gemaakt vanaf de parkeerplek waar altijd het meeste water stond. Dit had effect en we zagen het water wegstromen. Met deze opgedane kennis pakken we dit in 2026 verder aan om tot een betere oplossing van de problematiek te komen.

Leven op het land – SDG 15

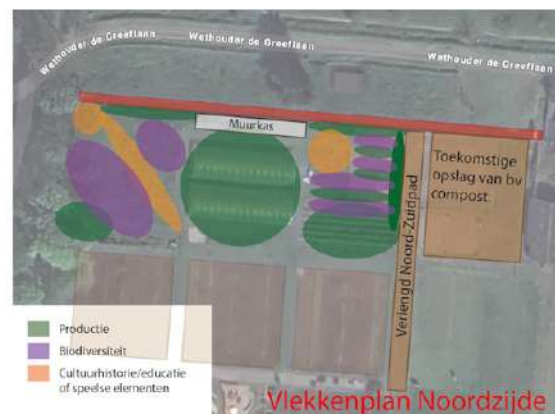
Vernieuwing aanwezige middelen

Het gebruik van pvc-buizen om netten overheen te spannen is toch niet ideaal gebleken. Er was iets anders nodig met meer stevigheid en dat is gevonden in dunne metalen stangen. Die prikken makkelijker in de grond en geven een betere spanning als boog en zijn daardoor steviger en minder windgevoelig.

Noordzijde Moestuin de Haar

Het vlekkenplan uit 2024 voor de vakken N1, N2 en N3 (zo benoemd in het oorspronkelijke Schetsadvies) waarin productie, biodiversiteit en speelse cultuurhistorie en educatie samenkomen was opgenomen in een projectplan om in 2025 uit te voeren, een eerste subsidie is ook toegezegd.

Door de ontwikkelingen rondom de uitbreiding van de tuin is dit project opgenomen in ons document Doorontwikkeling Schetsadvies waarover de afstemming met Natuurmonumenten gaande is.

Bodemonderzoek

Het bodemonderzoek is uitgevoerd en de tuinders hebben de complimenten ontvangen. De tuinders zagen de bodemstructuur door de jaren heen positief veranderen en dit werd bevestigd in de analyse. De komende jaren is er zelfs minder gebruik van compost nodig want de bodem heeft voldoende voeding beschikbaar zo bleek uit de analyse.